

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Nytt program 2011-2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning – Handikappprogram Mer än bara trösklar

Föredragande landstingsråd: Stig Nyman

Ärendet

Landstingsdirektören har inkommit med förslag till nytt handikappprogram, med namnet ”Mer än bara trösklar” för åren 2011-2015, för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att godkänna förslag till nytt program med namnet ”Mer än bara trösklar” Stockholms läns landstings program 2011-2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning

att programmet gäller all verksamhet i landstinget samt den verksamhet som landstinget upphandlar för perioden 2011 – 2015.

I och med detta program tar Stockholms läns landsting ett stort steg framåt när det gäller arbetet med delaktighet för personer med funktionshinder. Det nya programmet innehåller mål som är mer konkreta och mätbara, vilket ger möjlighet att intensifiera arbetet med bemötande, kommunikativ tillgänglighet och fysisk tillgänglighet. Målet är att alla stockholmare ska ha möjlighet att ta del av landstingets tjänster och information på ett helt annat sätt än tidigare. Detta beslut innebär också att det ställs högre krav på Stockholms läns landsting som arbetsgivare, vilket är mycket positivt.

Bilagor

1	Förslag till nytt handikappprogram 2011-2015	2009-09-15
2	Centrala samverkansgruppens minnesanteckningar	2010-02-10

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 10 februari 2010.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 23 februari 2010.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till MP-ledamotens förslag om i första hand återremiss av ärendet och i andra hand till förslaget i övrigt, dels av Stig Nyman om avslag till MP-ledamotens återremiss med hänvisning till att ärendet har behandlats i samverkansrådet.

Landstingsstyrelsens beslutade utan omröstning avslå förslaget om återremiss. Därefter beslutade landstingsstyrelsen bifalla landstingsrådsberedningens förslag samt att avslå det återstående yrkandet.

MP-ledamoten reserverade sig:

”Landstingsstyrelsen föreslås besluta att återremittera ärendet för beredning i landstingsstyrelsens samverkansråd

I de uppgifter som ingår i landstingsstyrelsens samverkansråd ingår bland annat

Principiella frågor om beredning och uppföljning av landstingets handikappprogram.

Det finns inga uppgifter i ärendet om att samverkansrådet haft någon roll i framtagandet av förslaget till nytt program 2011-2015. Detta motiverar att ärendet återremitteras.

Vi förutsätter att frågan om jämförelsetal mellan åren ges som ett uppdrag till förvaltningen.”

Tjänstgörande V-ersättaren och MP-ledamoten antecknade följande särskilda uttalande:

”Programmet i sig har vi inga synpunkter på. Vi anser till exempel att det är utmärkt att ett av målen är att Stockholms läns landsting ska anställa fler personer med funktionsnedsättning.

LS 0902-0179

Däremot har vi synpunkter på vilken status programmet kommer att ha och hur det i praktiken kommer att efterföljas.

Vi har sett flera fall under mandatperioden där majoriteten brutit mot tidigare handikappprogram då man auktoriserat vårdcentraler med stora brister i den fysiska tillgängligheten. Vilket fått till följd att funktionsnedsatta personer inte kan använda sig av denna mottagning. Samma brist på fysisk tillgänglighet finns även på många av de tandläkarmottagningar i länet som majoriteten auktoriserat.

Vi undrar därför vilken vikt krav på tillgänglighet egentligen tillmäts i Stockholms läns landsting? Vilken ställning har egentligen detta handikappprogram år 2010 - tillgänglighetens år!?"

Ärendet och dess beredning

Det nu gällande handikappprogrammet för Stockholms läns landsting upphör vid utgången av år 2010. LSF har med anledning av detta arbetat fram ett förslag till nytt program med namnet "Mer än bara trösklar" Stockholms läns landstings program 2011-2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Förslaget till nytt program har behandlats i centrala samverkansgruppen den 10 februari 2010 (bilaga).

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 13 januari 2010 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* godkänna förslag till nytt program med namnet "Mer än bara trösklar" Stockholms läns landstings program 2011-2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, *att* programmet gäller all verksamhet i landstinget samt den verksamhet som landstinget upphandlar för perioden 2011 – 2015.

Nuvarande handikappprogram gäller från 2006 till och med 2010. Landstingsstyrelsen har ansvaret för att programmet revideras, varför ett förslag till nytt program nu har utarbetats.

Programmets utgångspunkter har varit att det ska vara kort, mätbart och uppföljningsbart. Programmet tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dokumentet har byggts upp efter samma struktur som landstingets miljöprogram har. Efter en inledning med vision, bakgrund, syfte samt ansvar och uppföljning beskrivs de tre målen; Bemötande, Kommunikativ tillgänglighet och Fysisk tillgänglighet. Varje målområde innehåller en vision, en målbeskrivning, en beskrivning hur vi

LS 0902-0179

skall nå målen och vilka indikatorer som skall redovisas varje år. Avslutningsvis finns en korstabell mellan programmet och FN-konventionen.

Förslaget till nytt program har utarbetats av representanter från Handikapp & Habilitering, Färdtjänsten och Landstingsstyrelsens förvaltning. Det har skickats på remiss till landstingets förvaltningar och bolag samt till de handikappföreningar, som erhåller bidrag för handikappolitisk verksamhet, sammanlagt ett 80-tal mottagare. Förslaget har också skickats till andra intressenter för kännedom med möjlighet till yttrande.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför oförändrade konsekvenser för miljön.

Mer än bara trösklar

Stockholms läns landstings program 2011 –
2015 för delaktighet för personer med funktions-
nedsättning

Mål 1 Bemötande

Mål 2 Kommunikativ tillgänglighet

Mål 3 Fysisk tillgänglighet

Stockholms läns landstings program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Vision

Alla människor har möjlighet till full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. Stockholms läns landstings verksamhet, information och offentliga lokaler är tillgängliga för alla oavsett fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar. Landstinget anställer personer med funktionsnedsättningar.

Bakgrund

FN har utarbetat en konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹. Syftet i konventionen är att "främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde"².

FN-konventionens allmänna principer³

Konventionens principer är följande:

- respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende
- icke-diskriminering
- fullständigt och faktiskt deltagande i samhället
- respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten
- lika möjligheter
- tillgänglighet
- jämställdhet mellan kvinnor och män samt
- respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för funktionshindrade barns rätt att bevara sin identitet

Sveriges riksdag och regering har antagit FN-konventionen och skriver på sin hemsida:

"Inriktningen för det handikappolitiska arbetet ska vara att identifiera och undanröja hinder för tillgänglighet, stärka arbetet med att förebygga och bekämpa diskriminering och genom olika individuellt anpassade stödinsatser ge barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning förutsättningar för självständighet och självbestämmande."⁴

Med ovan som bakgrund och utgångspunkt har detta program utarbetats där mångfald, bemötande, kognitiv/kommunikativ och fysisk tillgänglighet samt delaktighet är ledorden. Tillgänglighet är en fråga om mänskliga rättigheter. Många berörs, 20 procent⁵ har en funktionsnedsättning. Denna syns i vissa fall, medan den i andra fall är osynlig.

Syfte

Syftet med detta program är att identifiera och undanröja specifika hinder för personer med funktionsnedsättning. Alla ska kunna ta del av Stockholms läns landstings tjänster, service och verksamhet. Programmet syftar också till att Stockholms läns landsting anställer fler personer med funktionsnedsättning.

Ansvar och uppföljning

Programmet är ett styrdokument och ett stöd för alla landstingets förvaltningar och bolag samt för de verksamheter, som Stockholms läns landsting har avtal med. Dokumentet är en utveckling av tidigare program. Det är fastställt av landstingsfullmäktige och gäller under åren 2011–2015. För att det ska kunna genomföras fullt ut måste varje medarbetare i landstinget och i de verksamheter, som landstinget har avtal med, på ett medvetet och insiktsfullt sätt göra sin del. Ansvaret för dess fullföljande åvilar varje nämnd och styrelse. Kostnaderna för genomförandet ska inrymmas inom den ordinarie verksamheten.

Varje förvaltning/bolag ska tillämpa de delar av programmet som är adekvata för deras verksamhet. Utifrån målen och indikatorerna ska verksamhetsanpassade lokala handlingsplaner utformas med mätbara mål och ansvarig utförare. Resultaten ska redovisas årligen. Arbetet ska ske i samverkan med berörda intresseorganisationer och andra samarbetspartners.

För kopplingen till barn-, jämställdhets- och mångfaldsperspektiven hänvisas till landstingets policyer och handlingsplaner inom dessa områden. Omvänt gäller också. Andra policyer ska ta hänsyn till funktionsnedsättningsperspektivet.

Det är en självklarhet att landstinget uppfyller lagkraven. Detta program vill förmedla en inriktning hur arbetet därutöver ska utvecklas.

Mål 1 Bemötande

Vision

Landstingets medarbetare och medarbetarna hos de verksamheter, som landstinget har avtal med, bemöter alla på ett respektfullt, serviceinriktat och professionellt sätt oavsett individuella olikheter.

Mål

Varje år ökar kunskapen hos landstingets medarbetare och hos medarbetarna vid de verksamheter som landstinget har avtal med, om situationen för personer med funktionsnedsättningar. Med denna ökade kunskap ökar också viljan att anställa personer med funktionsnedsättning. Detta mål leder därför till att Stockholms läns landsting anställer fler personer med funktionsnedsättning.

Vi når målet genom att

1. Varje förvaltning/bolag årligen vidtar tre åtgärder, som ökar medvetenheten och kunskapen hos medarbetare, entreprenörer och allmänhet om situationen för personer med funktionsnedsättning.
2. Beställare och upphandlare för in ett avsnitt om bemötande i alla beställningar, upphandlingar och avtal, där det är tillämpligt. Med krav på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering, där överenskommelser inte har fullföljts.
3. Förvaltningar och bolag anställer personer med funktionsnedsättning.

Indikatorer

Varje år skall förvaltningar och bolag redovisa:

1. Vilka åtgärder, som vidtagits för att öka medvetandet och kunskapen hos medarbetare, entreprenörer och allmänhet samt visa de kvantitativa och kvalitativa resultaten av åtgärderna.
2. Hur många avtal av det totala antalet avtal som innehåller avsnitt om bemötande, hur många uppföljningar som gjorts avseende bemötandet samt om ekonomiska regleringar har genomförts.
3. Vilka åtgärder som vidtagits för att personer med funktionsnedsättning ska kunna anställas samt om personer med funktionsnedsättning har anställts under året.

Mål 2 Kommunikativ tillgänglighet

Vision

Personer med funktionsnedsättning lever oberoende och deltar fullt ut på livets alla områden. Var och en har tillgång till och förstår den information man har behov av och har möjligheter att kommunicera på sina villkor.

Mål

Informationen och dialogen om de tjänster och den service landstinget erbjuder är tillgänglig och användbar på ett sådant sätt att var och en kan ta del av den och meddela sig på sina villkor.

Varje medborgare ska kunna påverka och delta i den demokratiska processen.

Vi når målet genom att:

1. Varje förvaltning/bolag årligen vidtar tre åtgärder, som ökar den kommunikativa tillgängligheten.
2. Beställare och upphandlare för in ett avsnitt om den kommunikativa tillgängligheten i alla beställningar, upphandlingar och avtal, där det är tillämpligt. Med krav på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering, där överenskommelser inte har fullföljts.

Indikatorer

Varje år skall förvaltningar och bolag redovisa:

1. Vilka åtgärder som vidtagits för att öka den kommunikativa tillgängligheten samt visa de kvantitativa och kvalitativa resultaten av åtgärderna.
2. Hur många avtal av det totala antalet avtal, som innehåller avsnitt om kommunikativ tillgänglighet samt hur många uppföljningar som gjorts avseende kommunikativ tillgänglighet samt om ekonomiska regleringar genomförts.
3. Att personer med funktionsnedsättning upplever att den kommunikativa tillgängligheten till de tjänster som landstinget erbjuder har ökat.
4. Att personer med funktionsnedsättning upplever att deras möjligheter till engagemang och delaktighet i den demokratiska processen inklusive de allmänna valen har ökat.

Mål 3 Fysisk tillgänglighet

Vision

Personer med funktionsnedsättning lever oberoende och deltar fullt ut på livets alla områden. De har full tillgång till den fysiska miljön och till de transporter som de har behov av samt till alla verksamheter och tjänster som landstinget och dess entreprenörer erbjuder.

Mål

Den fysiska tillgängligheten utvecklas varje år så att möjligheten att ta del av landstingets tjänster och verksamheter ökar för alla.

Vi når målet genom att

1. Beställare och upphandlare för in ett avsnitt om den fysiska tillgängligheten i beställningar, upphandlingar och avtal, där det är tillämpligt. Med krav på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering, där överenskommelser inte har fullföljts.
2. Förvaltningar och bolag samarbetar med andra samhällsaktörer så att den fysiska tillgängligheten ökar för hela tjänstens genomförande.⁶
3. Förvaltningar och bolag tar bort fysiska hinder så att alla – även personer med funktionsnedsättning – har möjlighet att arbeta i landstingets lokaler.

Indikatorer

Varje år skall förvaltningar och bolag redovisa:

1. Hur många avtal av det totala antalet avtal som innehåller avsnitt om den fysiska tillgängligheten, hur många uppföljningar som gjorts avseende den fysiska tillgängligheten samt om ekonomiska regleringar genomförts.
2. Om samverkan med andra samhällsaktörer har ökat.
3. Om fysiska hinder eliminerats så att personal med funktionsnedsättning har kunnat anställas.

Definitioner och begreppsförklaringar

Funktionsnedsättning Personer med funktionsnedsättning innefattar personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra. ⁷

Kognitiv Betyder intellektuell, kunskapsmässig. ⁸

Kognition Kognition handlar om de processer, som sker i hjärnan då vi tar emot, bearbetar och förmedlar information. Ordet kognition syftar på förmågan att minnas, orientera sig i tid och rum, problemlösningsförmåga, numerisk förmåga, språklig förmåga med mera. ⁹

Kommunikativ Med kommunikativ menas att ta emot och dela med sig av information på ett sådant sätt att givaren och mottagaren kan ta in innebörden av budskapet på sina villkor.
Jfr latinska ordet *communicare* = göra gemensam, dela med sig, förena, göra delaktig

Tillgänglighet Begreppet tillgänglighet kan delas in i fyra delar; information, kommunikation, den fysiska miljön och verksamheten. I Handisams riktlinjer¹⁰ används begreppet tillgänglighet som ett samlat begrepp för både tillgänglig och användbar.

Referensdokument

- Enkelt avhjälpt, Strategi för genomförandet av tillgänglighetsmålen i nationella handlingsplanen för handikappolitiken
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Prop 2008/09:28, Ds 2008:23
- Nationella handikapplanen, prop 1999/2000:79
- Riktlinjer för tillgänglighet Riv Hindren, Handisam 2007

Tabell med kopplingen mellan FN-konventionen och detta program

Artikel i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	Bemötande	Komm tillg	Fysisk tillg	Behandlas ej explicit i detta program
1 -4 Syfte, definitioner o allmänna åtaganden	X	X	X	
5 Jämlikhet och icke-diskriminering	X	X	X	
6 Kvinnor med funktionsnedsättning	X	X	X	
7 Barn med funktionsnedsättning	X	X	X	
8 Medvetandegöra ...	X			
9 Tillgänglighet	X	X	X	
10 Rätten till liv				X
11 Risksituationer ..				X
12 Likhhet inför lagen				X
13 Tillgång till rättssystemet				X
14 Frihet och personlig säkerhet				X
15 Rätt att inte utsättas för tortyr...				X
16 Rätt att inte utsättas för utnyttjande, våld el övergrep				X
17 Skydd för den personliga integriteten	X			
18 Rätt till fri rörlighet och till ett medborgarskap				X
19 Rätt att leva självständigt och delta i samhället	X	X	X	
20 Personlig rörlighet	X	X	X	
21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information		X		
22 Respekt för privatlivet	X			
23 Respekt för hem och familj	X			
24 Utbildning	X	X	X	
25 Hälsa	X	X	X	
26 Habilitering och rehabilitering	X	X	X	
27 Arbeta och sysselsättning	X	X	X	
28 Tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet				X
29 Deltagande i det politiska och offentliga livet	X	X	X	
30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott	X	X	X	
31 Statistik o information				X
32 – 39 Internationellt samarbete och Kommittén för rättigheter ...				X
40 – 50 Konventionsstatskonferens och slutbestämmelser				X

¹ FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av generalförsamlingen den 13 dec 2006. Den 30 mars 2007 undertecknade Sverige konventionen och den 4 dec 2008 ratificerades den. Konventionen har i nov 2008 undertecknats av 136 länder. Prop 2008/09:28 (Ds 2008:23)

² Artikel 1 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

³ Artikel 3 i Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

⁴ Från Regeringens hemsida om handikappolitiken 20090129

⁵ Folkhälsoinstitutets rapport Onödig ohälsa, sid 13.

⁶ Exempel: SL behöver ha kontakt med kommunala organ så att hela resan med kollektivtrafiken blir möjlig att genomföra.

⁷ Artikel 1 i Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

⁸ Svenska akademins ordlista

⁹ Hjälpmedelsinstitutets broschyr Kognition, bestnr 06311

¹⁰ Riktlinjer för tillgänglighet Riv hindren, Handisam 2007

Punkt 4**SLL:s program 2011 – 2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning**

Inför mötet var underlag i ärendet utsänt. Information hade lämnats vid CSG-möte 2010-01-20.

Arbetsstagarorganisationerna *tillstyrkte* förslaget till nytt handikapprogram för åren 2011-2015.

Arbetsgivaren konstaterade att ärendet härmed är *slutbehandlat*.

För anteckningarna

Inga Hellsvik

Rätt utdraget intygas:

Ewa Mjöberg

Delges
Akten
Landstingsstyrelsen